ח טור והגהות מימוניות בפרק (ו') [י"ב] (אות ה). ט שם והתרומה (סי' רנב) והמרדכי בפרק קמא (סי' רנ).

נהגו רבים להקל בדבר לצוות לאינו יהודי להדליק נרות לצרך סעודה בפרט בסעודת חתנה או מילה (כג) ואין מוחה בידם. ויש להחמיר במקום (כד) שאין (ה) צרך גדול, (כה) דהא רב הפוסקים חולקים על סברא זו, (כו) ועין לקמן סימן ש"ז (ס"ה): ג ח אם אומר אדם לעבדו או לשפחתו (כז) לילך עמו והדליקו הנר, אף על פי שגם הם (כח) צריכים לו אין זה לצרך האינו יהודי, כיון שעקר ההליכה בשביל ישראל. הגה: ומתר (כט) לומר לאינו יהודי (ל) לילך עמו לטל נר דלוק (ו) כבר, הואיל ואינו עושה רק טלטול הנר (לא) בעלמא (רבינו ירוחם (נתיב יב ח"ב) והגהות מרדכי פרק קמא דשבת (מרדכי סי' רנב הגהות מרדכי פט"ו סי' תסד) והגהות מיימוני פרק (ו') [י"ב] (אות ה)): ד ט אם יש נר בבית ישראל ובא אינו יהודי והדליק נר אחר,

באר היטב

(ה) צרך גדול. ושל"ה (מס' שבת פרק נר מצוה אות מב) החמיר אף לצרך גדול, ושכן ראה נוהגים בקהלות חשובים שיושבים בחשכה במוצאי שבת אפלו בחתנה עד שאמרו הקהל ברכו, וכן נהג הגאון הר"ש כשהיו סועדים אצלו סעודה שלישית [והקשה בספר אליה רבה (ס"ק יב) הא בין השמשות לא גזרו משום שבות, ונראה לי דלא התירו אלא בערב שבת ולא במוצאי שבת, ובמגן אברהם מסתפק בזה בסימן שמ"ב]: ג (ו) כבר. ואין להתיר אלא לבני תורה, דילמא אתי למסרך. רדב"ז (ח"ד סי' נ), מגן

משנה ברורה

דאסור אפלו לדעת העטור, ועין בפרי מגדים שמסיק משום דהוי מצוה שאינה עוברת שיכול לבנותו בחל. ועין בסימן רמ"ד במגן אברהם (סק"ח) שהוא אוסר לעשות דבר זה אף בקבלנות, (לא) אם לא שיש חשש שמא יתבטל חס ושלום על ידי זה בנין הבית הכנסת לגמרי דאז יש להקל בקבלנות, ואפשר דאף על ידי שכירות מתר בכהאי גונא אם לא ירצה האינו יהודי בקבלנות [פרי מגדים (א"א סק"ח)]: (כג) ואין מוחה. ומוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין [ב"ח (סי' שז ס"ג) ומגן אברהם (סק"ט)]: (כד) שאין וכו'. א] ושל"ה (מס' שבת פרק נר מצוה אות מג) החמיר אף לצרך גדול, ושכן ראה נוהגים בקהלות חשובים שיושבים בחשכה במוצאי שבת אפלו בחתנה עד שאמרו הקהל ברכו, וכן נהג הגאון הר"ש כשהיו סועדים אצלו סעודה שלישית. ובפרי מגדים (א"א סק"ט) מצדד להקל להדליק על ידי אינו יהודי במוצאי שבת לצרך מצוה אף כשהוא עדין בין השמשות, וכל שכן בערב שבת בין השמשות לצרך מצוה דבודאי מתר, כדלקמן בסימן שמ"ב (ס"א) עין שם: (כה) דהא רב וכו'. ומכל מקום מתר לומר לאינו יהודי לתקן את הערוב שנתקלקל בשבת כדי שלא יבאו רבים לידי מכשול, וכדאי הוא בעל העטור לסמך עליו להתיר שבות דאמירה אפלו במלאכה דאוריתא במקום מצוה דרבים [חיי אדם (ח"ב כלל סב סעי' יא) בשם (המ"מ) [הפנים מאירות] (ח"א סי' ל)], וכעין זה דעת הפרי מגדים לעיל בסוף סעיף קטן כ"ב: (כו) ועין לקמן. רצונו לומר דשם גם כן מבאר דלא כבעל העטור: ג (כז) לילך עמו. דוקא נקט, (לב) אבל אם משלחם בשליחותו שילכו בעצמם והדליקו את הנר להאיר להם אין זה מקרי לצרכו, אף שעקר הליכתם הוא בשבילו, כיון שאין גופו נהנה מהנר בעת ההדלקה, ומתר אחר כך לישראל להשתמש אצל הנר. וכעין זה כתב הט"ז בסוף הסימן (סק"ה) וזה לשונו, נראה לי אותו הנר שמדלקת השפחה כדי להדיח כלי אכילה שאכלו לא מקרי לצרך ישראל, כיון שאין גוף הישראל נהנה ממנו, אלא כלים שלו מודחים והיא חיבת להדיחם, לצרכה היא מדלקת, ומתר אחר כך ישראל להשתמש לנר זה (לג) אף צרכי גופו כיון דבעת הדלקת הנר הדליקה לצרכה. ומתר לסיע להשפחה גם בהדחת הכלים לפני נר זה, דאף שמצדד הפרי מגדים (מש"ז סק"ה) להחמיר בזה היינו כשהישראל ידיח לבדו את הכלים אחר שהדליקה השפחה הנר ומשום דמיחזי שהדליקה לצרכו, מה שאין כן בזה אמרינן דהעקר אדעתא דנפשה קעבדה וכנ"ל בסעיף ב': (כח) צריכים לו. רצונו לומר ואם כן הוא הוכחה שלצרכו הדליק וכדלעיל בסעיף ב': (כט) לומר לאינו יהודי. ואין להתיר (לד) אלא לבני תורה, דילמא אתי למסרך ולהקל יותר: (ל) לילך עמו. כגון שרוצה שילך עמו למשך יין מן המרתף או להביא לחם וכהאי גונא. ואין חלוק (לה) בין נר של שעוה וחלב או של שמן, אך בנר של שמן נכון להחמיר שלא לומר לאינו יהודי שילך עמו במרוצה, כי אי אפשר שלא יתקרב על ידי זה השמן להפתילה או יתרחק ויש בזה משום מכבה ומבעיר אם היה הישראל בעצמו עושה זה, על כן אין לומר זה לאינו יהודי: (לא) בעלמא. רצונו לומר (לו) הואיל דהוא

באור הלכה

דרבא עביד וכדאיתא בגמרא (קכב.), ועל כרחך דגמרא איירי במסתמא אבל בידוע שעשה גם בשביל המועט אסור, אם כן הכי נמי אף דאמרינן אם יש הוכחה מתר והינו משום דהעקר אדעתה דידה עביד ולא אזלינן בתר האחרים אפלו היו רבא הינו דלא ידעינן שעשה בשבילם, אבל אם ידעינן שעשה גם בשבילם אסור בכל גוני. [הגה"ה: והנה בפרישה (בדרישה סק"א) הקשה למה מועיל הוכחה והלא בירושלמי (פט"ז ה"ט) מסיק רבי יונה דלצרכו ולצרך ישראל אסור, ולפי המגן אברהם לא קשיא מידי, דדעת הירושלמי דמתחלה שהפך שמואל פניו הינו משום שידע דלצרכו הדליק, ואחר כך כשראה שקרא האינו יהודי שטרו לאור הנר הבין דגם לצרך עצמו הדליק, ועל כן סבר רבי יונה דכיון שידע שמואל דלצרכו הדליק מה יועיל שגם לצרך עצמו הדליק, מה שאין כן בעניננו דלא ידעינן כלל שהדליק בשביל האחרים ישראל רק מצד הסברא דאדעתא דרבא קא מדליק, לכן אמרינן דכיון שיש הוכחה שהדליק בשביל עצמו לא אמרינן כלל דהדליק אדעתא דאחריני. עד כאן]: והנה בנשמת אדם (ח"ב כלל סג סק"ב) דחה ראית המגן אברהם וכסברתנו הנ"ל, משום דהעקר אדעתה דנפשה עביד, וסברא זו עדיף יותר ממה דאמרינן בעלמא אדעתא דרבא עביד, והראיה דמועלת אפלו ברב ישראל וכמו שפסק המחבר, לכך אפלו אם עשה בפרוש גם בשביל האחרים מתר. אמנם באמת ראית המגן אברהם ראיה אלימתא היא, דהלא דברי הרמ"א שם נובע מהסמ"ג (לאוין סה) כמו שמציין שם והובא בבית יוסף (סי' תקטו ד"ה כתב סמ"ג), והסמ"ג קאמר על זה בהדיא כמו שמפרש בירושלמי והינו ההיא מעשה דשמואל וכמו שהעתיק בבאור הגר"א שם, והלא שם משמע בירושלמי בהדיא לדעת רבי יונה דאף לצרך עצמו ולצרך ישראל אסור, ובהכי נדחה נמי מה שרצה האליה רבה (סק"ז) לדחות ראית המגן אברהם וכתב דשם שאני משום שמא ירבה מה שאין כן בנר, ובאמת זה אינו דהירושלמי מירי בנר. ובלאו הכי דברי האליה רבה מרפסן איגרא, דהלא מה שאוסר שם הרמ"א הינו עד הערב בכדי שיעשו וכמפרש בסמ"ג דבאותו יום אפלו ברב אינם יהודים אסור משום מקצה וכמפרש שם בסעיף ב', והיכא דהאסור הוא רק משום שמא ירבה אינו אסור רק עד הערב וכמו שפסק המגן אברהם בסימן שכ"ה סוף סעיף קטן כ"ח והסכים עמו שם גם כן האליה רבה בזה (ס"ק כה), אלא ודאי משום עצמות הפעלה שנעשה גם בשביל הישראל ואם כן אפלו בנר נמי. והנה כל זה כתבנו להסביר ראית המגן אברהם דראיתו נכונה היא, אמנם בעקר הדין יש לעין טובא דאף שמדברי הרמ"א שהעתיק דברי הסמ"ג משמע שפוסק כדעת רבי יונה בירושלמי דלצרך עצמו ולצרך ישראל אסור, בחדושי הרשב"א על שבת סוף פרק כל כתבי (קכב. ד"ה וכן) מוכח בהדיא שדברי רבי יונה נדחה מפני הקשיא שהקשה עליו בירושלמי, וכן מוכח פשטא דסוגיא סוף פרק כל כתבי (קכב.) בההיא מעשה דשמואל דסבר כראית הירושלמי להתר [והינו בהדליק לצרך עצמו ולצרך ישראל כההיא מעשה דירושלמי וכן משמע מפרוש רש"י שם (ד"ה דאייתי) דהיה שם שמואל והאינו יהודי ועין בתוספות שם (ד"ה אהדרינהו)] ולא כדחית רבי יונה דשם, אם לא שנדחק ונאמר דעובדא אחריתא הוי, וכן פסק בספר חמד משה (סק"ד) להקל בהדליק האינו יהודי לצרך עצמו ולצרך ישראל, אך מה נעשה שמדברי הרמב"ם בפרוש המשנה (פט"ז מ"ח) ובהלכותיו (פ"ו ה"ב) מוכח שאוסר גם בזה, ומה שרצה החמד משה לדחות זה דבריו דחוקין. ב] **ומכל מקום נראה דהסומך להקל בהדליק לצרך עצמו ולצרך ישראל כדברי הרשב"א וכפשטא דסוגיא דידן אין למחות**

שער הציון

(לא) באר היטב (סי' רמד סק"ה) ושארי אחרונים בסימן רמ"ד: ג (לב) פשוט: (לג) פרי מגדים (מש"ז סק"ה): (לד) רדב"ז (ח"ד סי' נ) ומגן אברהם (סק"י): (לה) אף שהגאון רבי עקיבא איגר בחדושיו מפקפק מאד בשל שמן מכל מקום סתמתי להקל כי האליה רבה (ס"ק יג) ופרי מגדים (א"א סק"י) ועוד אחרונים [עין בסימן רע"ז בבאור הלכה (ד"ה הרוח)] הסכימו להמגן אברהם (סק"י) דלא הוי פסיק רישא גם בשל שמן כי יכול לילך בנחת, וזהו שסימתי דנכון להחמיר וכו': (לו) מגן אברהם (ס"ק יא) והגר"א:

ליקוטי דברי הרב: א] וכן פסק בשו"ע הרב (ס"ח) שאין להקל כלל בזה אפילו לצורך גדול, אלא שאין למחות במקילים, שמוטב שיהיו שוגגים ואל יהיו מזידים. ב] ובשו"ע הרב (ס"ז) כתב: אם יש הוכחה שמדליק לצורך ישראל ולצורך נכרי אף על פי שהרוב נכרים אסור.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(לב) מָתַי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוּרוֹ בְּעוֹד נֵר רִאשׁוֹן דּוֹלֵק, (לג) * [ב]אֲבָל לְאַחַר שֶׁיִּכְבֶּה הָרִאשׁוֹן אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ (ז) לְאוֹר הַשֵּׁנִי. * וְכֵן אִם נָתַן שֶׁמֶן בַּנֵּר הַדּוֹלֵק, (לד) מָתַי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עַד כְּדֵי שֶׁיִּכְלֶה הַשֶּׁמֶן שֶׁהָיָה בּוֹ כְּבָר וְאַחַר כָּךְ אָסוּר. הַגָּה: (לה) וּמֻתָּר (לו) לִמְחוֹת בְּאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁבָּא (לז) לְהַדְלִיק (מ) נֵר אוֹ לְהוֹסִיף שֶׁמֶן (טור): ה 'בַּאֲרָצוֹת קָרוֹת מֻתָּר לְאֵינוֹ יְהוּדִי (לח) לַעֲשׂוֹת מְדוּרָה בְּשָׁבִיל הַקְּטָנִים, (לט) וּמְתָרִין הַגְּדוֹלִים לְהִתְחַמֵּם בּוֹ, וַאֲפִלּוּ בְּשָׁבִיל הַגְּדוֹלִים (מ) מֻתָּר אִם (ט) הַקֹּר (מא) גָּדוֹל, (מב) שֶׁהַכֹּל חוֹלִים (מג) אֶצֶל הַקֹּר, (מד) וְלֹא כְּאוֹתָם שֶׁנּוֹהֲגִים הָתַּר אַף עַל פִּי (מה) שֶׁאֵין הַקֹּר גָּדוֹל בַּיּוֹם הַהוּא*):

ו הַגְּהוֹת מָרְדְּכַי (פ״א סי׳ תנב) בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת רַבִּי יִשְׂרָאֵל וְהַגְּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת פֶּרֶק ו׳ (אות ה) וּבְשֵׁם רַבִּי יוֹם טוֹב וּשְׁאָר פּוֹסְקִים. *) וְהַשְּׁלוּם דִּינֵי מְלֶאכֶת אֵינוֹ יְהוּדִי בְּצַד יִשְׂרָאֵל בְּסִימָן שכ״ה וְדִינֵי אֲמִירָה לְאֵינוֹ יְהוּדִי בְּסִימָן ש״ז וְסִימָן של״ח וְדִין שְׁבִיתַת הָעֶבֶד בְּסִימָן ש״ד).

בֵּאוּר הַיּשֵׁב

ד (ז) לְאוֹר הַשֵּׁנִי. עַיֵּן ט״ז (סק״ג) שֶׁהָעֲלָה דִּלְצָרְכָּךְ גָּדוֹל דְּהַיְנוּ שֶׁיִּעְנֹג שַׁבָּת תְּלוּי בָּזֶה הַמַּקֵּל בְּנֵרוֹת אֲפִלּוּ אַחַר כִּבּוּי הָרִאשׁוֹן וּבְמִדְוָרַת אֵשׁ גַּם כֵּן וְלֹא חָיֵשׁ לְשִׁטָּה יְרֻבָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף א׳ יֵשׁ לוֹ עַל מִי לִסְמֹךְ עַיֵּן שָׁם. אוֹתוֹ נֵר שֶׁמִּדְלָקַת הַשִּׁפְחָה כְּדֵי שֶׁתְּדַיֵּחַ כְּלִי הָאֲכִילָה לֹא מִקְרֵי לְצָרְכָּךְ יִשְׂרָאֵל. ט״ז (סק״ח): (מ) נֵר. דְּוָקָא אַבְרָהָם (סק״י): ד (ז) לְאוֹר הַשֵּׁנִי. עַיֵּן ט״ז (סק״ג) שֶׁהָעֲלָה דִּלְצָרְכָּךְ גָּדוֹל דְּהַיְנוּ שֶׁיִּעְנֹג שַׁבָּת תְּלוּי בָּזֶה הַמַּקֵּל בְּנֵרוֹת אֲפִלּוּ אַחַר כִּבּוּי הָרִאשׁוֹן וּבְמִדְוָרַת אֵשׁ גַּם כֵּן וְלֹא חָיֵשׁ לְשִׁטָּה יְרֻבָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף א׳ יֵשׁ לוֹ עַל מִי לִסְמֹךְ עַיֵּן שָׁם. אוֹתוֹ נֵר שֶׁמִּדְלָקַת הַשִּׁפְחָה כְּדֵי שֶׁתְּדַיֵּחַ כְּלִי הָאֲכִילָה לֹא מִקְרֵי לְצָרְכָּךְ יִשְׂרָאֵל. ט״ז (סק״ח): (מ) נֵר. דְּוָקָא

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

רַק אִסּוּר מְלָאכָה, וּמְלָאכָה שֶׁרִי עַל יְדֵי טַלְטוּל מִן הַצַּד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן שי״א (ס״ח), וְכֵיוָן דְּאִי בָּעֵי יִשְׂרָאֵל שָׁקִיל לַהּ בְּעַצְמוֹ עַל יְדֵי טַלְטוּל מִן הַצַּד כְּגוֹן בַּאֲחוֹרֵי יָדָיו אוֹ בֵּין אֲצִילֵי יָדָיו וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה, כְּשֶׁמַּבִּיא הָאֵינוֹ יְהוּדִי בְּאִסּוּרָא לֵית לָן בָּהּ. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן רע״ט בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ט׳ דִּלְטַלְטֵל אֶת הַפְּתִילָה עַל יְדֵי הָאֵינוֹ יְהוּדִי כְּדֵי שֶׁלֹּא יִגְנֹב אוֹ שֶׁלֹּא יִפְסַד אָסוּר, וְרַק טַלְטוּל כְּשֶׁהוּא צָרִיךְ לוֹ גּוּפָא וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן ל׳ אוֹ כְּשֶׁצָּרִיךְ לִמְקוֹמוֹ מַמָּשׁ, וְכֵן כָּתַב בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים (דין טלטול מוקצה סמ״ב): ד (לב) מָתַי. רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף דְּעָתָה עַל יְדֵי נֵר הַזֶּה שֶׁהִדְלִיק בְּשָׁבִיל יִשְׂרָאֵל נִתְגַּדֵּל הָאוֹר יוֹתֵר, אֲפִלּוּ הָכִי מָתַי, וּמִירֵי כְּשֶׁהָיָה יָכוֹל מִתְּחִלָּה בְּמָקוֹם הַזֶּה עַל כָּל פָּנִים לְהַנּוֹת קְצָת לְאוֹר הַנֵּר הָרִאשׁוֹן וְלָכֵן שָׁרֵי, וּבְלָאו הָכִי אָסוּר. וְעַיֵּן לְעֵיל סוֹף סָעִיף קָטָן כ׳ דִּלְכַתְּחִלָּה לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי לְהַדְלִיק אָסוּר בְּכָל עִנְיָן: (לג) אֲבָל וְכוּ'. וְכֵן אִם הָיְתָה מְדוּרָה שֶׁגְּדָלָקָה מַעֲרַב שַׁבָּת וּבָא אֵינוֹ יְהוּדִי וְהוֹסִיף עֵצִים בְּשַׁבָּת בְּשָׁבִיל יִשְׂרָאֵל, אָסוּר לְהִתְחַמֵּם כְּנֶגְדָּהּ לְאַחַר שֶׁיִּכְלוּ הָעֵצִים הָרִאשׁוֹנִים, וְקֹדֶם שֶׁיִּכְלוּ (ט) יֵשׁ לְהַתִּיר לְצַד הַצָּרָךְ: (לד) מָתַי וְכוּ'. אַף דְּעַל יְדֵי נְתִינַת הַשֶּׁמֶן נִתּוֹסֵף הָאוֹר. וְכֵן אִם עָשָׂה שֶׁאֵר תִּקּוּן בְּהַנֵּר בְּשָׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתּוֹסֵף הָאוֹר, אַף דִּבְוַדַּאי אִסּוּר גָּמוּר לְכַתְּחִלָּה לְצַוּוֹת לְאֵינוֹ יְהוּדִי לְזֶה, אֲפִלּוּ הָכִי מָתַי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוּרוֹ כֵּיוָן דִּבְלָאו הָכִי הָיָה יָכוֹל מִתְּחִלָּה קְצָת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוּרוֹ: (לה) וּמֻתָּר. דְּסָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא לְהַחְמִיר בָּזֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּעִנְיַן הַדְלָקָה כְּלָל [בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש ריכוז)]: (לו) לִמְחוֹת. וּמִכֵּיוָן דְּמֻתָּר בּוֹ (מ) וְהָרָאוּי לוֹ דִּלֹּא נִיחָא לַהּ שֶׁעֲשָׂה בְּשַׁבָּת בְּשָׁבִילוֹ, אֲפִלּוּ אִם אַחַר כָּךְ עָשָׂה הַמְּלָאכָה חָשׁוּב כְּאִלּוּ עָשָׂה הַמְּלָאכָה לְצָרְכּוֹ וּמֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוּרוֹ, (מ) וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה הַנֵּר שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּבֵית יִשְׂרָאֵל. וְכָל זֶה כְּשֶׁלֹּא יַעֲרִים בְּמַחְתָּאתוֹ [מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יג)]: (לז) לְהַדְלִיק וְכוּ'. דְּוָקָא כְּשֶׁהַנֵּר שֶׁל אֵינוֹ יְהוּדִי, [ג]אֲבָל כְּשֶׁהַנֵּר שֶׁל יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לִמְחוֹת בּוֹ כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁרוֹצֶה לְהַדְלִיק נֵר אוֹ לְהוֹסִיף שֶׁמֶן בִּשְׁבִילוֹ, וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן י״א עַיֵּן שָׁם [מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יד)]: ה (לח) לַעֲשׂוֹת מְדוּרָה. וְהוּא הַדִּין לְהַסִּיק תַּנּוּר בֵּית הַחֹרֶף: (לט) וּמְתָרִין הַגְּדוֹלִים. רְצוֹנוֹ לוֹמַר כֵּיוָן דְּהָעֲקַר נַעֲשָׂה בְּשָׁבִיל הַקְּטַנִּים וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף א׳, אֲבָל אִם נַעֲשָׂה בְּשָׁבִיל שְׁנֵיהֶן בְּיַחַד פּוֹסֵק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְקַמָּן בְּסִימָן שכ״ה סָעִיף ו׳ דְּאָסוּר: (מ) מֻתָּר. רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ (מ) לוֹמַר בְּפֵרוּשׁ בְּשַׁבָּת לְהַסִּיק: (מא) גָּדוֹל. דִּבְלָאו הָכִי, אֵין דֶּרֶךְ הַגְּדוֹלִים לְהִצְטַעֵר כָּל כָּךְ: (מב) שֶׁהַכֹּל חוֹלִים. וּמִכָּל מָקוֹם (מפ) לְהַסִּיק אַחַר מִנְחָה בְּשַׁבָּת שֶׁיִּהְיֶה לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת אָסוּר, (מג) מֵאַחַר דִּכְבָר נִתְחַמֵּם בְּבֹקֶר, וְאַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר נִתְקָרֵר אֵינוֹ קַר כָּל כָּךְ שֶׁיִּהְא הָאָדָם נֶחְשָׁב כְּחוֹלֶה אֵצֶל קְרִירוּת זֶה, וְלָכֵן חַיָּבִים לִמְחוֹת לְאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁלֹּא לְהַסִּיק עוֹד עַד אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים, וּמִכָּל מָקוֹם (מג) הַכֹּל תְּלוּי לְפִי הַקֹּר וּלְפִי בֵּית הַחֹרֶף: (מג) אֶצֶל הַקֹּר. וְצָרִיךְ (מד) לְהָכִין מִבְּעוֹד יוֹם הַפְּחָמִים שֶׁיִּהְיוּ מְזֻמָּנִים בְּשַׁבָּת לִפְנֵי הָאֵינוֹ יְהוּדִי, כִּי אָסוּר לְיִשְׂרָאֵל לְטַלְטְלָם בְּשַׁבָּת וְלַהֲכִינָם לְפָנָיו: (מד) וְלֹא כְּאוֹתָם וְכוּ'. וּמִכָּל מָקוֹם אֵין לִמְחוֹת בָּהֶם, דְּמוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין וְאַל יִהְיוּ מְזִידִין [בֵּית יוֹסֵף (ד״ה כתוב בהגהות)]: (מה) שֶׁאֵין הַקֹּר גָּדוֹל. וְעַל כָּל פָּנִים (מה) יְזַהֲרוּ שֶׁלֹּא לוֹמַר לוֹ בְּשַׁבָּת לְהַסִּיק אוֹ לַעֲשׂוֹת הַמְּדוּרָה, אֶלָּא יִקְצְבוּ עִמּוֹ בְּקִבָּלָנוּת שֶׁיַּסִּיק לוֹ כָּל יְמוֹת הַחֹרֶף בְּעֵת שֶׁיִּהְיֶה קַר, וְאָז אַף אִם הָאֵינוֹ יְהוּדִי יַסִּיק כְּשֶׁאֵין הַקֹּר גָּדוֹל אָפְשָׁר דְּהַנַּי לֵהּ כְּאִלּוּ עָשָׂה מִדַּעְתּוֹ וְאֵין צָרִיךְ לְצֵאת מִבֵּיתוֹ [ה]וְכִמּוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף א׳, וְעַיֵּן שָׁם בַּמִּשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן י״ג:

בֵּאוּר הַלָּכָה

בְּיָדוֹ. וְאַגַּב דְּאִירְיָין בֵּהַהִיא דְּהַבָּתַת הָרַפ״א הַנַּ״ל אֲכָתֵב מַה שֶּׁנִּרְאֶה לִי בָּזֶה, וְהוּא דְּהָרַפ״א כָּתַב שָׁם דְּאֹם לִסְּקָ בְּשָׁבִיל שֶׁיִּנָּזֵק אָסוּר, וְהַיְנוּ אַף בְּרֹב אֵינָם יְהוּדִים וְכִדְמוּכָח שָׁם, וּמְצֻיָּן עַל זֶה בֵּית יוֹסֵף סָמ״ג, וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּהַבַּיִת יוֹסֵף לֹא סָבַר כֵּן, אֶלָּא סוֹבֵר דִּבְרֹב אֵינָם יְהוּדִים אַף אִם יָרֵדּ בְּלִסְּקָ בְּשָׁבִיל שֶׁיִּנָּזֵק אָמְרִינַן דְּהֶעְקֵר אַדַּעְתָּא דְּרַבָּא עָבִיד, וְהַסְּמ״ג אֵירֵי רַק בְּלִסְּקָ לְשֵׁנִי אֲנָשִׁים אֵינוֹ יְהוּדִי וְיִשְׂרָאֵל אוֹ לְהַרְבֵּה אֲנָשִׁים וְהָיָה בְּהֶן מַחֲצָה עַל מַחֲצָה, דְּאִי לָאו הָכִי לְמָּה כָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף דְּהַסְּמ״ג לֹא מֵירֵי בְּרֹב אֵינָם יְהוּדִים, יְפָרֵשׁ דְּמֵירֵי הַסְּמ״ג בְּלִסְּקָ בְּפָרוּשׁ לְצָרְכּוֹ שֶׁיִּנָּזֵק כְּדִמְשַׁמַע לִשְׁנֵיהֶ. וְכֵן מִשְׁמַע קְצָת בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ״א סוֹף פֶּרֶק כָּל כְּתָבֵי (שם ד״ה והלכך). עַיֵּן שָׁם דְּהַמְּבוּטָּ נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ לֹא נַעֲשָׂה בְּשָׁבִילוֹ כְּלָל:

ד * אֲבָל וְכוּ'. וְלֹא דָּמֵי לְהָא דְּאִיתָא בְּסָעִיף א׳ דְּאִם הִדְלִיק אֵינוֹ יְהוּדִי הַנֵּר לְצָרְכּוֹ דְּמֻתָּר הַיִּשְׂרָאֵל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוּרוֹ וְשָׁם הֲלֹא בִּרְגָלִים מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ אַף לְאַחַר שֶׁהִשְׁלִים הָאֵינוֹ יְהוּדִי צָרְכּוֹ וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים, דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּלֹא נַעֲשָׂה אִסּוּר בְּהִדְלָקָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה שֶׁכָּל הַהֶתֵּר הוּא מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נֶהֱנָה עַל יְדֵי מַעֲשֶׂה הָאֵינוֹ יְהוּדִי וְלָכֵן אָסוּר אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנֶּהֱנָה עַל יְדֵי זֶה. וְכֵן בִּמְדוּרָה נִמְי אָסוּר מִשּׁוּם זֶה כְּשֶׁהוֹסִיף הָאֵינוֹ יְהוּדִי עֵצִים בְּשַׁבָּת לְאַחַר שֶׁנִּכְבּוּ הָרִאשׁוֹנִים וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק לג). וְדַע דְּדַעַת הַט״ז (סק״ד) הוּא דְּהַפּוֹסְקִים הַמַּקִּלִּין בְּמִדְוָרָה הוּא אֲפִלּוּ לְאַחַר שֶׁיִּכְבּוּ הָעֵצִים הָרִאשׁוֹנִים וְכֵן בְּנֵרוֹת הוּא אֲפִלּוּ לְאַחַר שֶׁיִּכְבֶּה הַנֵּר הָרִאשׁוֹן, וְלֹא קַיְמָא לַן כְּוָתְהִיו, וּבְמָקוֹם הַדְּחַק שְׁתִלּוּי בָּזֶה עָנֵג שַׁבָּת הַמַּקֵּל יֵשׁ לוֹ עַל מִי לִסְמֹךְ. [ד]וְלֹא הֶעְתִּקְתִּי דְּבָרָיו בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה מִשּׁוּם דְּהַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש אבל) וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב) פְּלִיגִי עֲלֵהּ וְסָבְרִי דְּלֵיכָא מַאן דְּמַחֵיר בְּמִדְוָרָה וְכֵן בְּנֵרוֹת לְאַחַר שֶׁיִּכְבֶּה הַנֵּר הָרִאשׁוֹן שֶׁנַּעֲשָׂה בְּהֶתֵּר, וּמַה שֶּׁהִנִּיחַ הַנָּחָה קַיֶּמֶת דִּבְמִדְוָרָה אִי אֶפְשָׁר לֵידַע מֵתֵי כְּלוּ הָעֵצִים הָרִאשׁוֹנִים לֹא סָבְרִי כֵּן וְהָתָם, וְכֵן בְּסַפֵּק מַשֶּׂה יְהוּדָה (ס״ק יב) כָּתַב דְּאֵין לָנוּ בָּזֶה אֶלָּא כְּפִסְקֵ הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וּכְאֶמְתְּ לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי צָרִיךְ עִיּוּן גָּדוֹל עַל דִּבְרֵי הַט״ז דְּהָכָא רָאָיָה מֵהַגְּהוֹת מֵימוֹנִי (פ״ו אות ו) לְדִבְרָיו בְּעִנְיַן מְדוּרָה שֶׁהִתִּירוּ תַּלְמִידֵי מַהֲרַ״ם לְהִתְחַמֵּם כְּמָה שֶׁהוֹסִיפוּ הָעֲבָדִים עֵצִים בְּשַׁבָּת וּמִשָּׁמַע שָׁם דְּאֲפִלּוּ לְאַחַר שֶׁכָּלוּ עֵצִים הָרִאשׁוֹנִים, אֶלָּמָא דְּאָזְלִי בָּתַר הַתְּחָלָה, וְלָאו רְאָיָה הִיא כְּלָל וְכִמְעַט רְאָיָה לְהָפוּךְ, דְּטַעַם הַהֶתֵּר הוּא לְהַמְצִיַּן שָׁם מְשׁוּם דְּסָבְרִי דְּהַכֹּל חוֹלִים אֵצֶל הַקֹּר וְלֹא גָּזְרוּ רַבָּנָן בָּזֶה בְּאֲמִירָה לְאֵינוֹ יְהוּדִי אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה:

* וְכֵן אִם נָתַן וְכוּ'. נִרְאֶה לִי דְּבַעֲשָׁשִׁית שֶׁלָּנוּ [שְׁקוּרִין לְאַמְפּ] דְּדֶרֶךְ הוּא לְכַבּוֹת הַפְּתִילָה קֹדֶם שֶׁנּוֹתְנִין בּוֹ הַשֶּׁמֶן מֵחָדָשׁ, אִם כֵּן הֲרֵי עַתָּה הַדְלָקָה חֲדָשָׁה בְּשָׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְאִסּוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ כְּלָל לְאוֹרָהּ. שׁוּב נִרְאֶה לִי דְּזֶה דְּוָקָא אִם עָשָׂהוּ בְּצִוּוּי יִשְׂרָאֵל, אֲבָל שֶׁלֹּא בְּצִוּוּי יִשְׂרָאֵל אַף דְּעָשָׂהוּ לְצָרְכּוֹ יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לְדוֹן בּוֹ לְהָקֵל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ד (נ) קְדֵרָה קְמִיחָא שְׁבְּסָעִיף א׳, וּבְכָרֵט דְּהַבַּ״ח (ס״ד) מַקֵּל לְבַלֵּי עִלְּמָא: (נא) בַּ״ח (ס״ה) וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יג): (נב) פְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק יג): ה (נ) כֵּן מִשְׁמַע בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה כתוב בהגהות מרדכי) וּבְ״ח (ס״ה): (נג) בַּ״ח (שם): (נד) מִשְׁמַע

דְּאִם לֹא נִתְחַמֵּם שָׁרֵי [פְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק טו)], וּבְחַיֵּי אָדָם (ח״ב כלל סב סק״י) מִשְׁמַע דְּאֵין דִּין זֶה בְּרוּר אֶצְלוֹ: (נג) עוֹלַת תָּמִיד (סק״ו): (נד) מִשָּׁה יְהוּדָה (סק״ד): (נה) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טו):

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו״ע הרב (שם) אסר בעשה ג״כ בשביל הישראל. **ב]** ובשו״ע הרב (ס״ד) הביא שיש מקילים בזה, וכתב: במקום צורך גדול דהיינו שעונג שבת תלוי בזה יש לסמוך על דבריהם להקל. **ג]** בשו״ע הרב (ס״ה) כתב גם כן דמיירי בשמן של נכרי, אבל במהודרא בתרא לסימן רמ״ג (ד״ה ומהאי טעמא) מסיק שכאן אין צריך למחות אפילו בשמן של ישראל, כיון שההנאה מותרת כל זמן שנר הראשון דולק והנכרי אדעתא דנפשיה עביד לקבל טובת הנאה מישראל. **ד]** ובשו״ע הרב (ס״ד, ק״א סק״ה) הילקל כהט״ז. **ה]** ובשו״ע הרב (סט״ז) הוסיף שבאופן זה לכתחילה צריך למחות בו.

עוז והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah